

UMEÅ UNIVERSITET

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete

Syllabus for the PhD programme in Educational Work at third-cycle level

Fastställande: Humanistiska fakultetsnämnden 2017-08-24.

Ikraftträdande: 2017-08-24.

1 Mål för utbildningen

Utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning. (Högskolelagen 1 kap 9 a §)

1.1 Licentiatexamen

För licentiatexamen skall, enligt högskoleförordningens examensordning, den forskarstuderande

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt samt kreativt med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, samt
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

UMEÅ UNIVERSITET

För licentiatexamen i pedagogiskt arbete skall den forskarstuderande även (lokala mål):

Kunskap och förståelse

- uppvisa god orientering om forskningsutvecklingen inom pedagogiskt arbete samt inom närstående discipliner och kunskapsområden nationellt och internationellt och
- uppvisa väsentligt fördjupade kunskaper inom det avhandlingsspecifika ämnesområdet.

Färdighet och förmåga

- ha utvecklat förmågan till vetenskaplig analys och syntes samt till prövande granskning och bedömning av komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- ha utvecklat tillräckliga färdigheter i att självständigt hantera, analysera och kritiskt granska varierande former av material och
- ha utvecklat gedigna färdigheter i att planera och med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra kvalificerade forskningsuppgifter inom givna tidsramar.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- kunna tillämpa ett prövande och vetenskapligt förhållningssätt och
- uppvisa god förmåga att kunna argumentera för, och konkret visa, det pedagogiska arbetets betydelse för samhällsanalys.

1.2 Doktorsexamen

För doktorsexamen skall, enligt högskoleförordningens examensordning, den forskarstuderande

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

UMEÅ UNIVERSITET

För doktorsexamen i pedagogiskt arbete skall den forskarstuderande även (lokala mål):

Kunskap och förståelse

- uppvisa god orientering om forskningsutvecklingen inom pedagogiskt arbete samt inom närstående discipliner och kunskapsområden nationellt och internationellt och
- uppvisa väsentligt fördjupade kunskaper inom det avhandlingsspecifika ämnesområdet och
- aktivt ha bidragit till kunskapsutvecklingen inom detta område genom författandet av en avhandling.

Färdighet och förmåga

- ha utvecklat förmågan till vetenskaplig analys och syntes samt till prövande granskning och bedömning av komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- ha utvecklat gedigna färdigheter i att självständigt hantera, analysera och kritiskt granska varierande former av material,
- ha utvecklat gedigna färdigheter i att planera och med adekvata metoder och teoretiska verktyg genomföra kvalificerade forskningsuppgifter inom givna tidsramar,
- ha utvecklat färdigheter i såväl nationella som internationella sammanhang att muntligt och skriftligt med sakkunskap presentera egna och andras forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt samt
- ha kunskaper om, och erfarenheter av forskningsarbete i Sverige och internationellt som ger förutsättningar till en självständig utformning av en relevant yrkeskarriär.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- kunna tillämpa ett prövande och vetenskapligt förhållningssätt,
- uppvisa god förmåga att kunna argumentera för, och konkret visa, det pedagogiska arbetets betydelse för samhällsanalys och
- visa intellektuell självständighet, vetenskaplig redighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar.

2 Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (HF 7 kap 35 §).

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en lärarexamen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. (HF 7 kap 39 §)

2.2 Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarutbildning i pedagogiskt arbete krävs att den sökande har lärarexamen, två års yrkeserfarenhet samt att den sökande har skrivit en vetenskaplig uppsats/ett examensarbete om minst 15 hp. Studerande som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper kan antas till forskarutbildningen efter prövning.

UMEÅ UNIVERSITET

3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och i huvudsak baseras på följande bedömningsgrunder:

- tidigare studieresultat samt
- kvaliteten på inskickad forskningsplan/-skiss, i förekommande fall relaterad till berörd institutions forskningsprofiler.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (HF 7 kap. 41 §)

Licentiatutbildningen riktar sig huvudsakligen till personer som är yrkesverksamma och som vill kompetensutveckla sig med en utbildning på forskarnivå. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål fattas av fakultetsnämnden (får ej delegeras) och får endast ske när den sökande skriftligen begär detta hos fakultetsnämnden (Umeå universitets antagningsordning).

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål fattas av prefekten vid berörd institution efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen efter samråd med professorerna (eller med andra representanter) inom det berörda huvudområdet.

Om en doktorand som avlagt en licentiatexamen och antas på nytt med doktorsexamen som slutmål ska avräkning med motsvarande förbrukad tid och finansiering från tidigare forskarutbildning framgå i den individuella studieplanen med tids- och finansieringsplan.

4 Utbildningens uppläggning och innehåll

4.1 Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen skall omfatta 120 högskolepoäng för licentiatexamen och 240 högskolepoäng för doktorsexamen. En doktorand som antagits till forskarutbildning som skall avslutas med doktorsexamen kan, om han/hon så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

Utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 37,5 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 82,5 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 165 högskolepoäng.

Snarast efter antagning utser prefekten en huvudhandledare och en biträdande handledare efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen. Huvudhandledaren ska ha genomgått utbildning för forskarhandledning eller av fakultetsnämnden ha bedömts ha motsvarande kompetens. Minst en av handledarna ska vara lägst docentkompetent.

UMEÅ UNIVERSITET

För varje doktorand skall det upprättas en individuell studieplan där finansiering, handledning, kurser, avhandlingsarbete m m specificeras. Studieplanen följs upp och revideras varje år. Planen fastställs av prefekt efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen.

Undervisning ges i form av föreläsningar, seminarier och handledning. Aktivt deltagande i forskarseminarierna förutsätts. Detta innebär bl.a. att den studerande ska åta sig uppgifter som kommentator på andra seminariemedlemmars uppsatser eller avhandlingsavsnitt.

Det är önskvärt att den studerande under utbildningstiden stiftar bekantskap med det internationella forskarsamhället genom att exempelvis vistas vid utländskt lärosäte eller delta i internationella konferenser. Detta gäller särskilt de som genomför studierna fram till doktorsexamen.

Alla studerande på forskarnivå ska vara knutna till en forskarskola. I normalfallet tillhör den studerande Humanistiska fakultetens forskarskola. I det fall den forskarstuderande ska tillhöra annan forskarskola, anges detta i samband med antagning och vid formulerandet av individuell studieplan.

4.2 Innehåll

4.2.1 Kurser

Licentiatexamen

Utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete med licentiatexamen som etapp-/slutmål består av en kursdel omfattande 37,5 högskolepoäng, vilka fördelas så att 30 högskolepoäng utgörs av obligatoriska kurser och 7,5 högskolepoäng utgörs av valfria kurser.

Obligatoriska kurser för licentiatexamen:

- Introduktion 7,5 hp (omfattande en heldag om pedagogiskt arbete)
- Forskning och pedagogisk praktik, teorikurs 7,5 hp
- Forskning och pedagogisk praktik, ämnes- eller institutionsspecifik 7,5 hp
- Forskningsmetoder I, 7,5 hp

Doktorsexamen

Utbildning på forskarnivå i pedagogiskt arbete består av en kursdel omfattande 75 högskolepoäng, vilka fördelas så att 45 högskolepoäng utgörs av obligatoriska kurser och 30 högskolepoäng utgörs av valfria kurser.

Obligatoriska kurser för doktorsexamen:

- Introduktion 7,5 hp (omfattande en heldag om pedagogiskt arbete)
- Forskning och pedagogisk praktik, teorikurs 7,5 hp
- Forskning och pedagogisk praktik, ämnes- eller institutionsspecifik 7,5 hp
- Forskningsmetoder I, 7,5 hp
- Forskningsmetoder II, 7,5 hp
- Forskningsprocessens delar 7,5 hp

Valfria kurser för doktorsexamen:

Kurser väljs av den studerande i samråd med handledaren.

Kunskapsprov för licentiat- och doktorsexamen

UMEÅ UNIVERSITET

För kurserna inom utbildning på forskarnivå gäller följande kunskapsprov: aktivt deltagande samt muntliga eller skriftliga examinationer. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget skall bestämmas av en särskilt utsedd lärare (examinator).

4.2.2 Licentiatuppsats/Doktorsavhandling

Licentiatuppsatsen/doktorsavhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser med en introduktion till och kort sammanfattning av dessa (sammanläggningsavhandling). I normalfallet bör minst två av uppsatserna i en doktorsavhandling och en av uppsatserna i en licentiatuppsats vara antagna för publicering i referee-granskade vetenskapliga publikationer.

För licentiatexamen skall den studerande författa en vetenskaplig uppsats omfattande 82,5 högskolepoäng. Licentiatuppsatsen skall försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

För doktorsexamen skall den studerande författa en vetenskaplig avhandling omfattande 165 högskolepoäng. Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den.

5 Examen

Licentiatexamen i pedagogiskt arbete uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av betygsnämnden.

Doktorsexamen i pedagogiskt arbete uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Examensbevis utfärdas efter ansökan till Studentcentrum/Examina.

6 Övriga anvisningar

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. (anställning som doktorand), 6 kap. (utbildningen), 7 kap (tillträde till utbildningen), och bilaga 2 (examensordning)
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet (FS 1.1-588-15)
- Lokal examensordning vid Umeå universitet (FS 1.1-1044-16)